

UN MENHIR INÈDIT EN EL TERME DE SANTA CRISTINA D'ARO: LA PEDRA RAMERA

PER

LLUÍS PALLÍ i LLUÍS ESTEVA

Al llarg del temps, els investigadors han explorat les nostres comarques i han descobert els menhirs que coneixem per les publicacions que han deixat escrites. Així, pel que fa referència a les rodalies de la comarca guixolencs podem citar els que encara serveixen de fita: el de Belliu (a, fig 1), entre Castell-Platja d'Aro (Fenals) i Calonge; el d'en Llac (b), entre Tossa i Llagostera; el del mas de la Font (c), entre Fenals i Santa Cristina d'Aro; el del Puig ses Forques (d), entre Palamós i Calonge, i el de Pedra Fita (e), avui desaparegut, entre Solius i Santa Cristina d'Aro. Altres que en serviren al seu temps: el del mas Ros (f), entre Calonge i Fenals; el de les Goges (g), entre Castell d'Aro i Santa Cristina d'Aro; el del mas Llaurador (h), entre Solius i Santa Cristina d'Aro, i el Terme Gros (i), entre Solius, Santa Cristina d'Aro i Sant Feliu de Guíxols. Finalment, un tercer grup inclou els situats en indrets on avui desconeixem que haguessin servit de divisòria: el de la Murtra (j) de Romanyà de la Selva i, potser, el de Cala Pedrosa (k) traslladat des del seu antic emplaçament de la Punta de Sa Conca.

Des d'ara, a la riquesa megalítica de la nostra comarca cal afegir-hi un nou menhir: la Pedra Ramera (l) que, com veurem, també serví de fita.

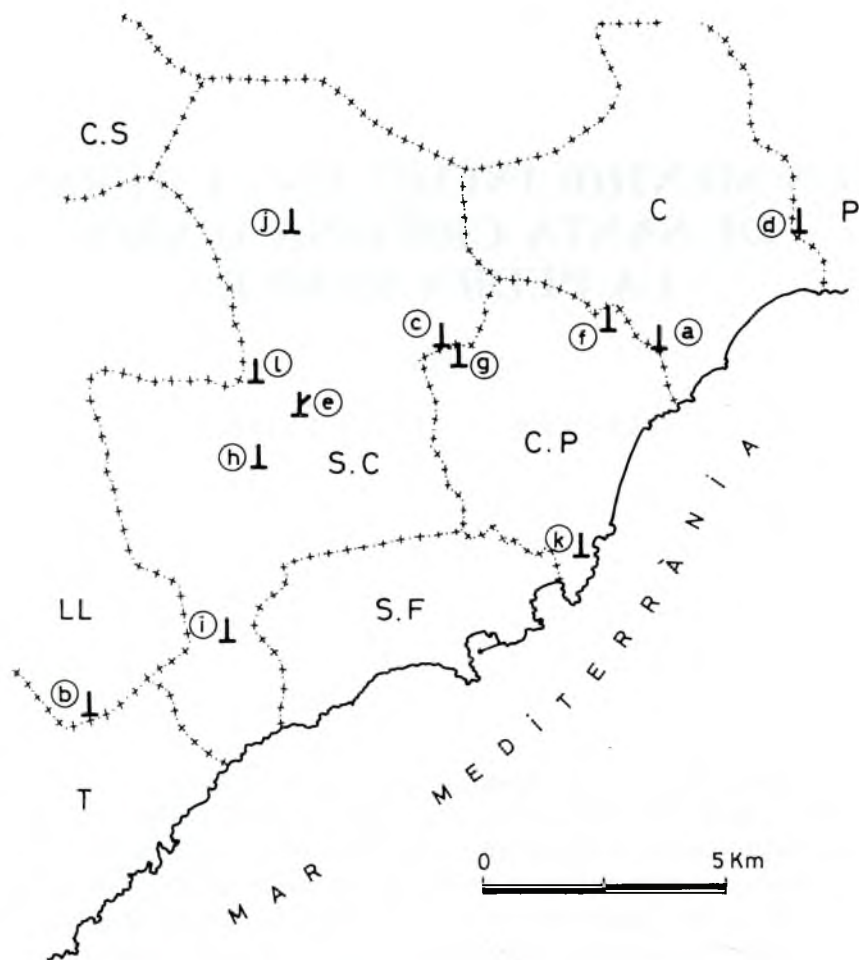

Fig 1. Menhirs de les rodalies de la comarca guixolenc: a) Belliu. b) d'en Llac. c) del mas de la Font. d) del Puig ses Forques. e) Pedrafita. f) del mas Ros. g) de les Goges. h) del mas Llaurador. i) Terme Gros. j) de la Murtra. k) de cala Pedrosa. l) Pedra Ramera.

Tèrmes municipals actuals: C.S) Cassà de la Selva. C) Calonge. P) Palamós. S.C) Santa Cristina d'Aro. C.P) Castell-Platja d'Aro. S.F) Sant Feliu de Guíxols. LL) Llagostera. T) Tossa.

HISTÒRIA

Fa temps que estem treballant en un estudi que persegueix posar en clar els diferents termenals dels llocs de la Vall d'Aro i de Sant Feliu. La primera vegada que hem vist esmentat el menhir, com a fita de Solius,

és en un document de principis del segle XIV⁽¹⁾: «Pedra Rubia alias Ramera»⁽²⁾.

Més tard, en un capbreu començat el 27 de setembre del 1394 i acabat el 10 d'agost del 1396 (en poder de Narcís Simon, notari de Girona), Pere Tapioles, del mas Tapioles de Solius, confessa tenir «una poció de terra anomenada Illas, situada en la Parrochia de Bell-lloch, en lo lloch anomenat Pera Ramera»⁽³⁾.

En un altre document del 1533, consta: «Pedra Rañera dret al camí real qui va de San Feliu de Guixols...»⁽⁴⁾; en un altre del 1552, «y de aquí passa per lo camp dels sirerés den Tapiolas de Solius y monta a Pedra Ramera qui es més allà del Hostal de la Mosca y de Pedra Ramera monta...»⁽⁵⁾, i en un del 1574, «y va a Pera Ramera que és damunt lo camí de Geroña y a ponent dels avellans den Aymeric de Belloch, sobre un Pujalet...»⁽⁶⁾.

Amb aquestes dades, ens faltava localitzar la fita en el límit entre Solius i Bell-lloc, prop de l'antic camí ral de Girona i sobre un petit pujol. Això vàrem fer. Sense gaires dificultats, tapat per matolls, vàrem localitzar el menhir que fins ara havia restat inèdit: la Pedra Ramera.

LOCALITZACIÓ I DESCRIPCIÓ

Menhir actualment caigut, plaçat en el terme municipal de Santa Cristina d'Aro, a 61 m sobre el nivell del mar. Per coordenades: 41° 49' 40'' latitud nord i 6° 39' 32'' longitud est. Fins els anys vuitanta pertangué al mas Aymeric de Bell-lloc.

Distà 13 m al sud-oest del pal metàl·lic núm 162-L 2 que sosté fils

(1) *Liber feudorum maior*, ACG, fol 39/25, traslladat de Navarra (23-1-1655) d'un llibre del 1570-1575. Creiem que l'original és del 1302, perquè així consta en una transcripció de l'ACA, Monacals, Hisenda, núm 1714, fol 31.

(2) «Lo terme de Solius afronta [...] a cers en lo lloch anomenat Pedra Rubia alias Rāma». Rāma és, sens dubte, Ramera, això és Pedra Ramera. Nota anterior.

(3) ACG, *Resumen de tots los instruments [...] fet per lo Sacristà major d. Anton de Bastero y Lledó*, pàg 328.

(4) *Visura feta als 28 de novembre de 1533 de tot lo Terme de Rexach dintre lo territori de Belloch*. Traslladat d'Ildefons Navarra fet el 1655. ACA, núm 1589, pàg 112v.

(5) «Explicació autèntica del terme territorial de la parroquia de Belloch feta el dia 10 de març de 1682, segons una descripció del 1552. En poder de Jaume Axandri, notaria de Llagostera». *Consueta*, pàg 109. Llibres Parroquials de Bell-lloc.

(6) Fins fa poc, la propietat Aymeric encara arribava fins el menhir. Terme de Reixac, 1574, traslladat dels Capbreus de l'any 1574, fet per Navarra el 1655. ACA, núm 1589, fol 111v; trasllat a *Llibre Major dels Privilegis*, fol XXXIII.

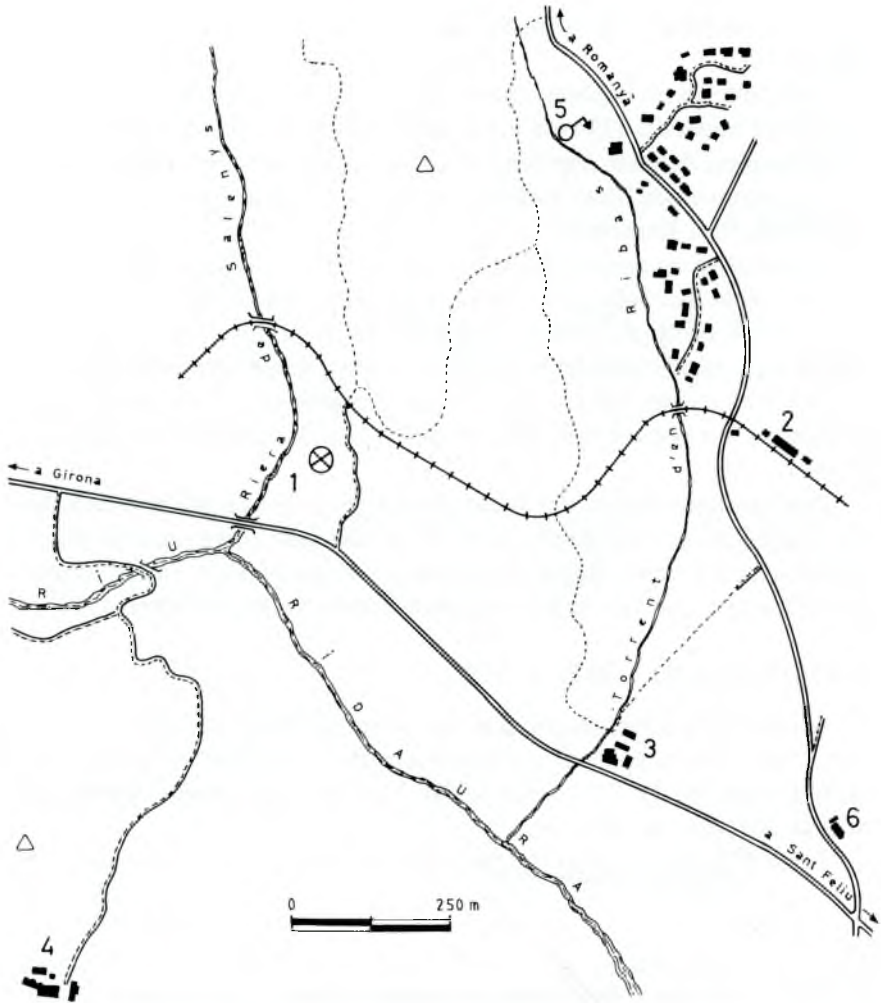

Fig 2. Mapa de la situació del menhir: 1) Emplaçament de la Pedra Ramera. 2) Antiga estació del tren a Bell-lloc. 3) Ca la Musiqueta, avui restaurant Les Panolles. 4) Casa nova d'en Pijoan a Tapioles. 5) Font Picant de Bell-lloc. 6) Cal Ferrer, abans Aymerich i hostal de la Mosca; avui restaurant La Posada del Ferrer.

de conducció elèctrica d'alta tensió; 80 m de la riera de Saleny; 170 de la carretera local de Santa Coloma de Farners a Palamós, i 650 de l'antiga casa Musiqueta, ara restaurant «Les Panolles»(fig. 2).

S'hi pot anar per l'antiga via del tren de Sant Feliu. Si hom surt de l'estació de Bell-lloc, a 200 m abans d'arribar al pont de la riera de Sa-

lenys, a mà esquerra hi ha un corriol; se'l segueix uns 150 m fins arribar al punt topogràfic més alt. És on hi ha el menhir caigut en un terreny de sauló profund —de granit biotític— on no aflora ni es veu cap altre tipus de roca. Pel que fa a la seva constitució litològica, es tracta d'una granodiorita fenoblàstica de color gris, semblant a les que es troben a les muntanyes de Romanyà, d'on probablement procedeix.

Amida 3,02 per 1,35 per 0,95 m totals. Per tant, es tracta d'un dels menhirs més grans de la comarca, bé que no sabem l'alçària total dels que encara resten plantats(fig. 3).

Fig 3. La Pedra Ramera, que amida 3,02 m de llargària, serví de fita entre Solius i Bell-lloc. Fotografia obtinguda el dia que el menhir va ser localitzat.